

praktische kennis **direct toepasbaar**

A photograph of a woman in a dark dress holding a young child, standing on a tram platform. A blue and yellow tram is stopped at the platform. In the background, there are trees, a traffic light, and a street with a blue car. The scene is set in a bright, sunny environment.

ONTWERPERSCAFÉ

Hengelo, 13 juni 2019

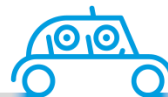
PROGRAMMA

- 13.00 – 13.05 Opening en welkom
- 13.05 – 13.25 Presentatie: participatiepunt VVN
- 13.25 – 13.40 Presentatie: seniorenproof wegontwerp (CROW)
- 13.40 – 13.55 3 maal pitch van de ontwerpopgaven
- 13.55 – 15.00 Workshopronde I en II
- 15.00 – 15.30 Pauze
- 15.30 – 16.00 Workshopronde III
- 16.00 – 16.20 Plenaire terugkoppeling
- 16.20 – 16.25 Terugkoppeling Twenterand
- 16.25 – 16.30 Evaluatie & Afsluiting

INLEIDENDE PRESENTATIE

- Participatiepunt en senioren VVN (Tiny Limbeek)

Participatiepunt en senioren

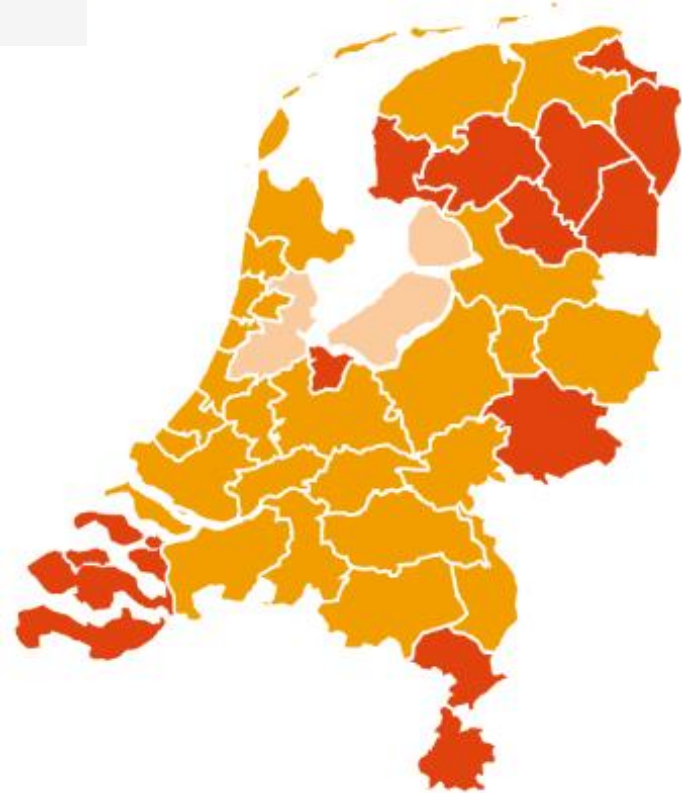
Iedereen veilig over straat

Waar gaat deze presentatie over?

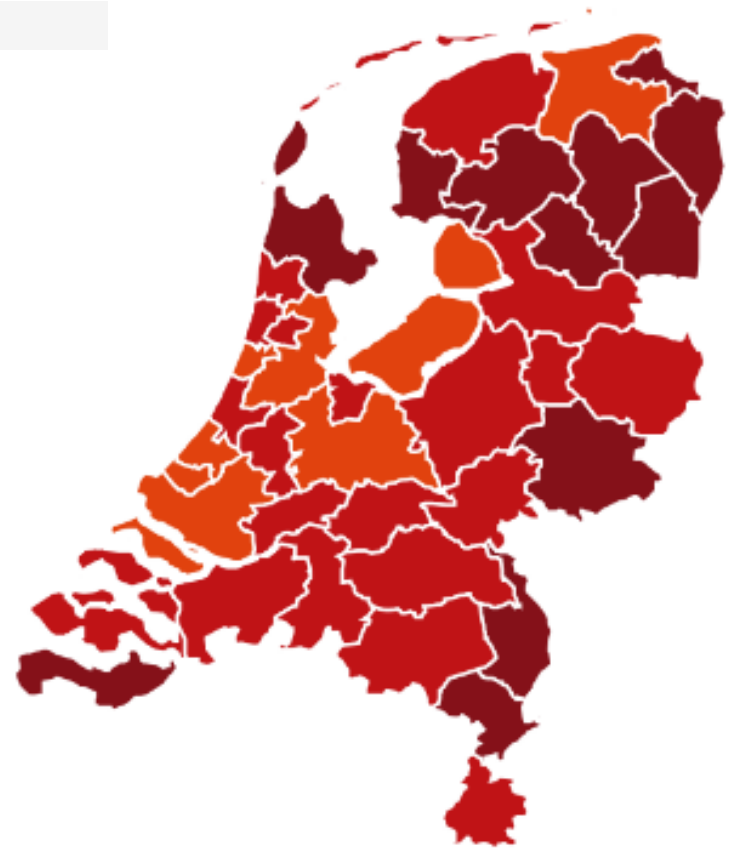
1. Cijfers en feiten senioren
2. Meldingen participatiepunt VVN senioren
3. Senioren & fietsen

65+ 2015 - 2040

- 15% of minder
- 15% tot 20%
- 20% tot 25%
- 25% tot 30%
- 30% of meer

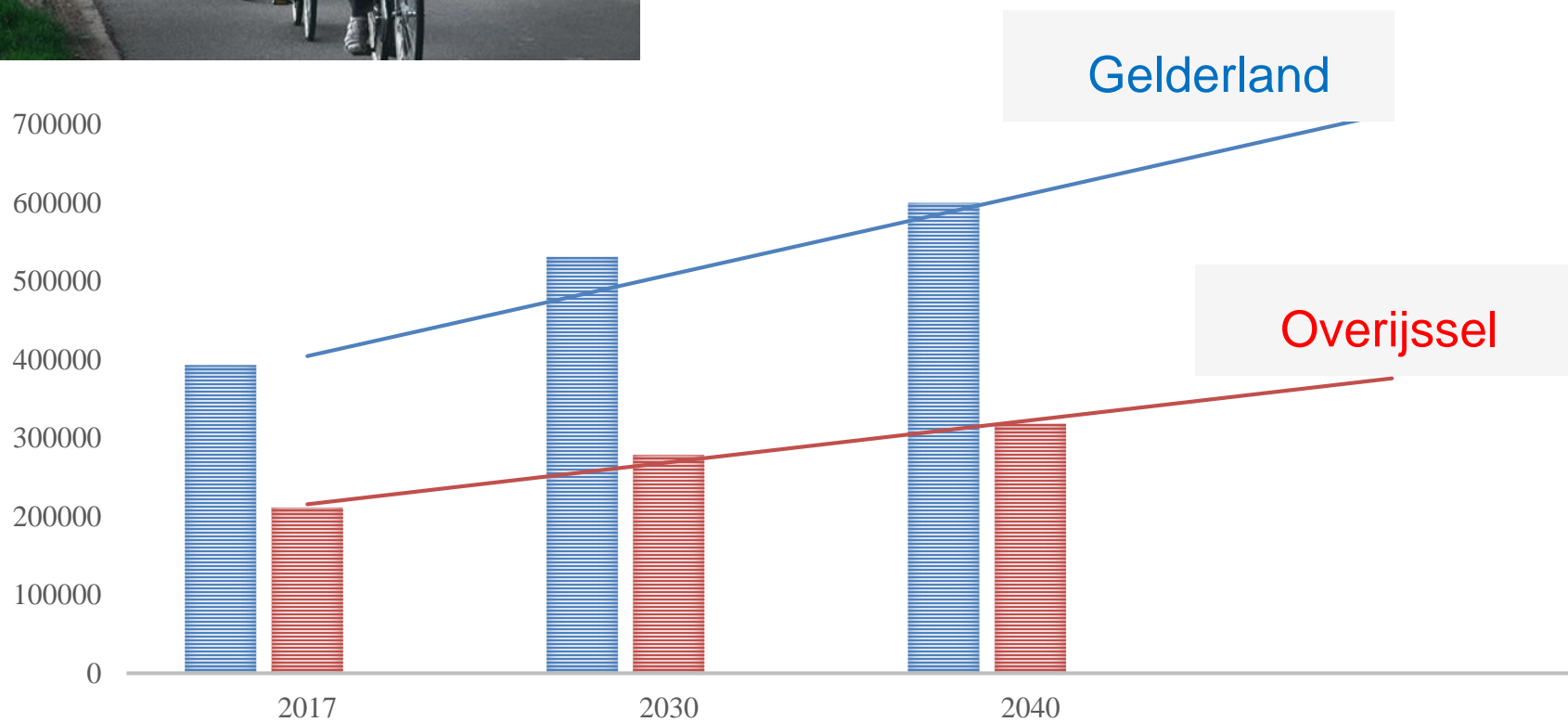

2040

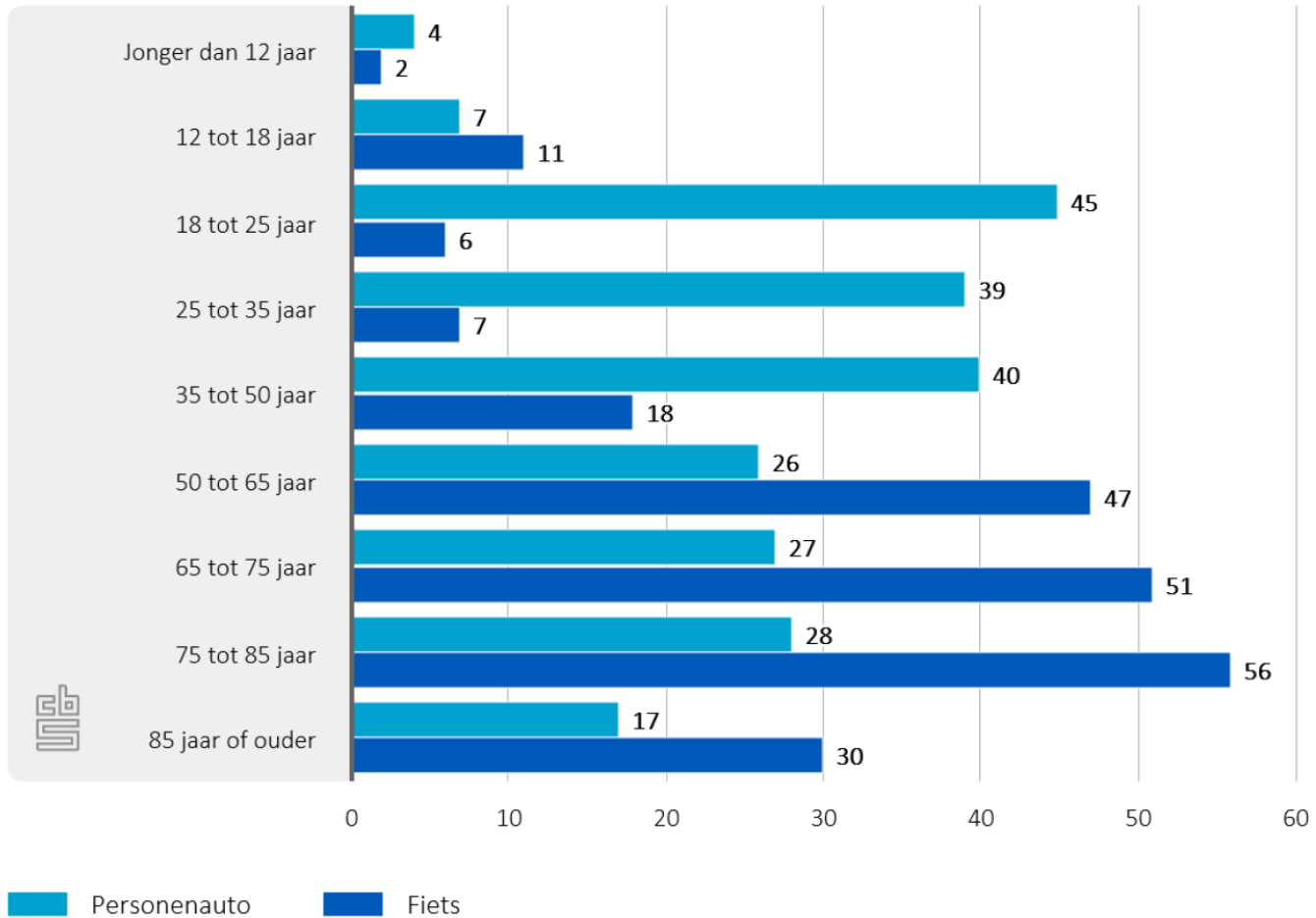

trends 65+

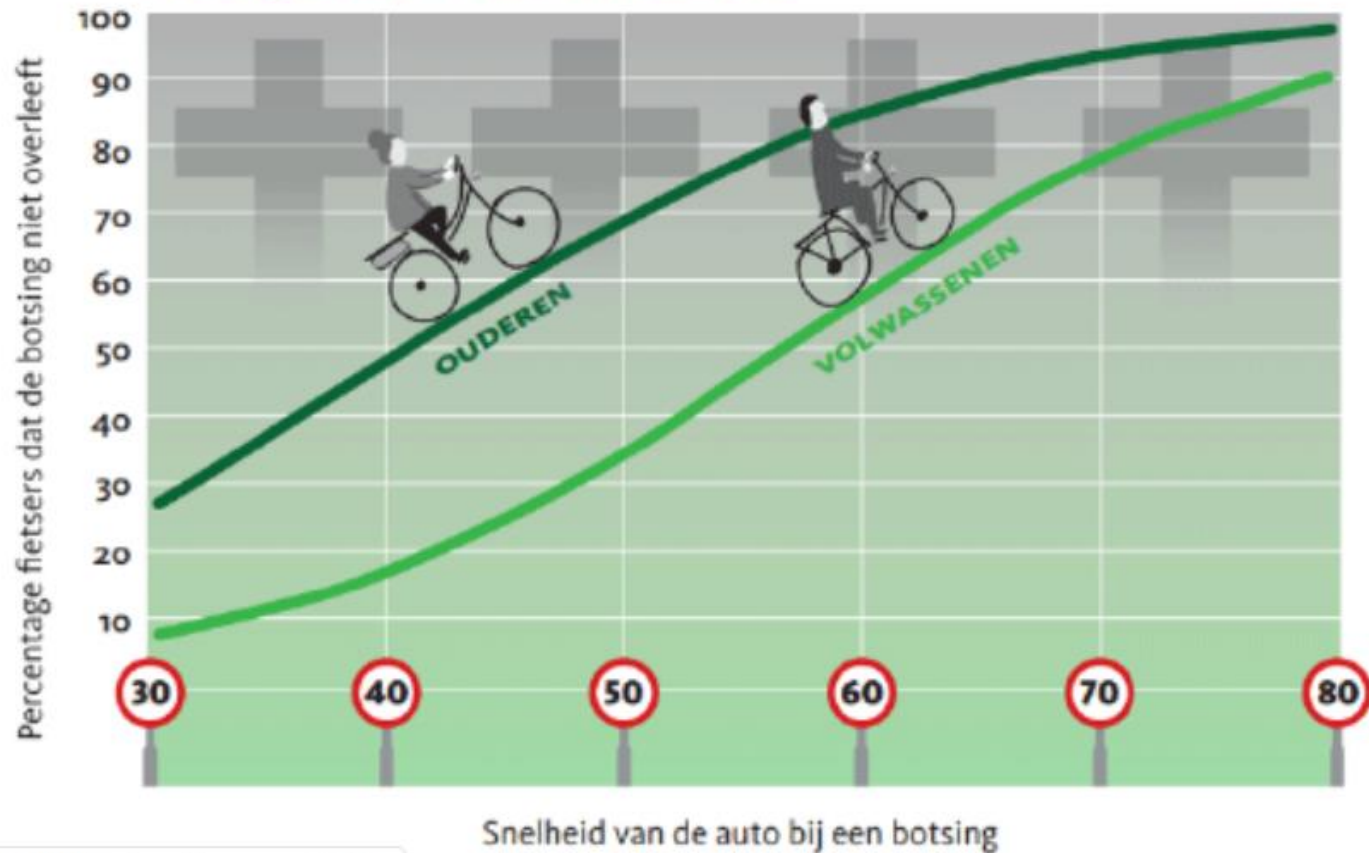
Verkeersdoden naar leeftijd 2018

50% 50 + slachtoffers is fietsongeval

Graag een beetje traag

Het gevaar van snelheid

Meldingen senioren VVN participatiepunt

1. Links af slaan op kruisingen zonder VRI
2. Oversteken op een zebra
3. Fietsen

Linksaf slaan met scootmobiel Zutphen

Oversteken verzorgingstehuis Nijmegen

Winkelcentrum oversteken Deventer

Veilig oversteken met de fiets

Recreatief oversteken 60 km

Fietsen: educatie van regels naar gedrag

Het nieuwe fietsen

Voel je vrij

Dank voor uw aandacht!

T.Limbeek@vvn.nl

Iedereen veilig over straat

VEILIGVERKEER

INLEIDENDE PRESENTATIE

- Seniorenproof wegontwerp CROW (Frans Heijnis)

Ontwerperscafe 'senior proof wegontwerp'

Frans Heijnis, CROW

Ontwerperscafe Regio west-Overijssel en Stedendriehoek
Zwolle, 28 mei 2019

VERKEERSSYSTEEM: MENS VOERTUIG WEG

- **Systeembenadering waarbij geldt ‘Mens maat der dingen’ en vertaald naar DV-principes**
- **Maar: balans in systeem verandert:**
 - mensen worden ouder, verkeersveiligheidsrisico's en incidenten zullen toenemen
 - verkeer wordt drukker, rijtaak complexer
 - eisen aan rijvaardigheid en taakbekwaamheid gaan omhoog
 - en we willen mobiliteitsvrijheid voor ouderen
- **Innovaties houden het systeem in balans**
 - nieuwe technologie/nieuwe voertuigen die ‘slimmer’ zijn
 - ontstaan van allerlei diensten die info verschaffen over je reis

Functiebeperkingen oudere weggebruiker

- **Waarnemen**

verminderd gehoor en zicht

- **Beslissen**

Infoverwerking duurt langer

- **Handelen**

Minder flexibel

- **Ervaring**

moeite met verandering (bijv. nieuwe turborotonde, 'shared space')

- **Medicijngebruik**

negatieve beïnvloeding verkeersdeelname

Stukje statistiek

- Aandeel 65-plussers in bevolking in 2040 geschat op 26%; aandeel 80-plussers neemt vanaf 2025 sterk toe
- Onder 65-plussers heeft 80% van de mannen en 40% van de vrouwen een rijbewijs
- 75-plussers zijn gemeten naar aantal ernstig verkeersgewonden en verkeersdoden de meest kwetsbare groep
- In de cat. 'fietsers' veel slachtoffers in de hogere leeftijdsklassen
- Meeste slachtoffers onder fietsers en voetgangers zijn het gevolg van enkelvoudige ongevallen
- Overlijdensrisico voor oudere fietsers en voetgangers *veel* hoger dan voor oudere automobilisten

Mind set: vitale, zelfstandige oudere

Wat kun je zelf doen?

- Compenseren!
- Bereid je goed voor! Allerlei diensten verschaffen info over je reis (slecht weer, file? stel
- Tijd winnen: grotere volgafstand, langzamere snelheid, grotere hiaten bij oversteken
- Hulpmiddelen: bril, gehoorapparaat, brommobiel

Techniek helpt een handje mee

- Rijtaak ondersteunende systemen

- P-sensoren
- Lane departure warning
- Verkeersbordherkenning
- navigatie

- Speciale voertuigen

- duofiets
- e-fiets
- scoot mobiel

- Bescherming

Wat kan de wegbeheerder (altijd) doen?

- **Wegontwerp**

Uniform en logisch, max. maatvoering voor fietser/voetganger, scheiding tussen verkeerssoorten

Kleine/krappe bogen die ook nog eens 'knijpen' zijn niet comfortabel! Niet doen dus

Specifiek voor ouderen: enkelstrookrotonde en geregeld kruispunt (VRI) hebben de voorkeur

- **Weginrichting**

Goed zichtbare markering vergemakkelijkt rijtaak, markeert eigen plek op rijbaan, discontinuïteiten

Bebording/bewegwijzering: eenduidig, zichtbaar, leesbaar, maar ook: meer vooraankondiging

Stroefheid en vlakheid verharding moet in orde zijn, kleurtype helpt verkeerssituatie herkennen

Specifiek voor ouderen: extra verlichting op kruisingsvlakken, wit licht zorgt voor contrast, geleidelijke overgang van licht naar donker

...voor de 'oudere als voetganger'

Kenmerken oudere

- Een kwetsbare verkeersdeelnemer (geringe omvang, geen bescherming)
- Afhankelijk van fysieke gesteldheid groter profiel van vrije ruimte (rolstoel)
- Houdt grotere afstand tot obstakels
- Heeft een trage loopsnelheid
- Houdt een groter hiaat aan bij oversteken

Ontwerpoplossing/inrichting voetpad

- Eigen, fysiek gescheiden plaats op de weg
- Minimaal aan een zijde van de weg een voldoende breed trottoir aanwezig
- Bij ontwerp de rolstoel als ontwerpvoertuig nemen, obstakels verwijderen
- Trottoirafritten toepassen (niet te stijl, goot niet te diep)
- (Geregelde) oversteekplaatsen op (logische) looproutes (groentijden!)
- Middengeleiders/luwtepunt oversteekplaats

...voor de 'oudere als fietser'

Kenmerken oudere

- Heeft een groter profiel van vrije ruimte nodig (houdt grotere afstand tot obstakel)
- Heeft een lagere fietssnelheid = grotere vetergang = meer ruimte nodig
- maakt veel gebruik van speciale fietsen (3-wielers, brommobielen, etc.) = meer ruimte
- Heeft meer tijd nodig om over te steken (info verwerking, verminderd zicht)

Ontwerpoplossing/inrichting fietspad

- Leg brede fietsinfra aan
- Maak fietspad vergevingsgezind (verharde berm, ribbels)
- Breng kantmarkering aan
- Eén-richtingsfietspad (geen tegenliggers!)
- Oversteek aanleggen met verkeerslichten (ontruimingstijd aanpassen!)
- Middeneiland/luwtepunt aanbrenge om oversteek in twee etappes te doen
- Haakse opstelruimte voor de oversteek/rijbaan (nekrotatie is niet zo soepel)
- Regel de voorrang! (moet eenduidig zijn, anders niet te begrijpen)
- Regel de verlichting, bebording, verharding op orde (onderhoud!) en in kleur

...voor de 'oudere als automobilist'

Kenmerken oudere

- Houdt grotere afstand tot obstakels
- Heeft grotere vetergang ('slingeren')
- Moeite met vinden juiste plaats op de weg
- Houdt lagere rijsnelheid aan
- Bij kruisen van verkeer meer moeite met inschatten hiaat tussen voertuigen

Oplossing in het ontwerp

- Markeringen op orde/goed onderhouden rijstrookmarkering
- Wegberm vergevingsgezind uitgevoerd
- Lage max. snelheden op ETW/GOW (verminderd reactievermogen)
- Fysieke scheiding verkeerssoorten (smalle middenberm, rijbaanscheiding)
- Verlichting, markering, bebording, verharding op orde!

Alles lijkt samen te komen op kruispunten en rotondes

Probleem: moeite bij kruisen infra (bij afslaan, of op rotonde/kp)

- Aandacht verdelen tussen rijtaken (tactisch en operationeel)
- Zicht beperkt?
- Tijdsdruk ontstaat

Oplossingen: benadersnelheid omlaag, aanpassen wegontwerp

- Lagere snelheid afdwingen door weg versmallen, voorrangspedaleau (in rood, verhoogd), toepassen ribbelmarkering, etc.
- Fysiek scheiden van langzaam vs. gemotoriseerd verkeer
- Haaks uitbuigen fietsinfra ter hoogte rotonde + opstelruimte
- Middengeleider aanbrengen als rustpunt, luwtepunt voor automobilist die afslaat
- Lichtniveau verhogen op kruispunt + vergroten doorzicht/zijzicht
- Kruispunt zo mogelijk regelen met VRI (trage loopsnelheid/reactietijd oudere!)
- Bij naderen rotonde: markering op de rijstrook, en bebording naast de rijstroken

Spullenboel op straat op orde!

Er is al heel veel bekend en onderzocht!

We helpen u graag verder

- frans.heijnis@crow.nl
06 2065 1655
- <https://www.fietsberaad.nl/Kennisbank/Bouwstenen-voor-een-comfortabel-en-vergevingsgezind-fietspad>
- www.doortrappen.nl
- www.swov.nl/feiten-cijfers/factsheet/ouderen-het-verkeer

3 PITCHES ONTWERPOPGAVEN

- **Casus gemeente Voorst**, De Voordersteeg in Twello
- **Casus gemeente Raalte**, Veilig Fietsoversteken
- **Casus provincie Overijssel**, Verkeersbelasting snelle fietsroutes

GEMEENTE VOORST

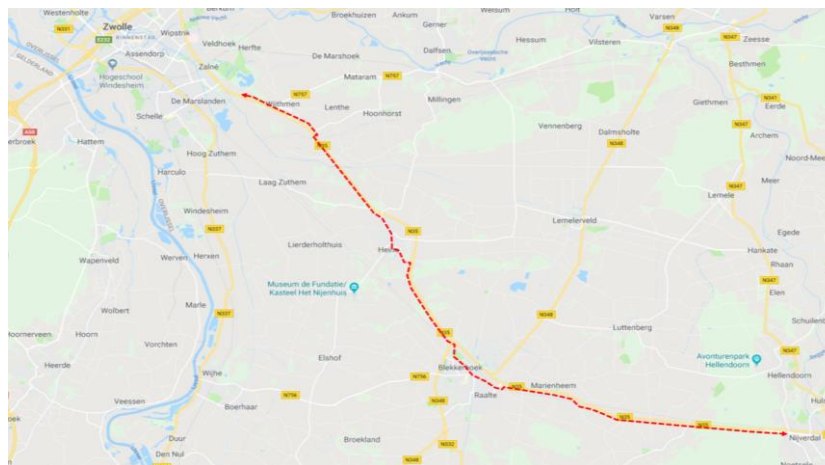
praktische kennis **direct toepasbaar**

GEMEENTE RAALTE

praktische kennis **direct toepasbaar**

PROVINCIE OVERIJSEL

PAUZE

PLENAIRE TERUGKOPPELINGEN

Per casus:

- Terugkoppeling ontwerpsuggesties
- Eerste reactie Wim Salomons
- Reacties uit de zaal

EVALUATIE & AFSLUITING

- Graag evaluatieformulier invullen
- Verslag volgt en wordt geplaatst op www.fietsberaad.nl en www.platformveiligfietsen.nl